

**Voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van
17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de
organisatie van het secundair onderwijs**

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. Algemene toelichting

1. Samenvatting

Vlaanderen kent een lange traditie van sterk onderwijs. Ons secundair onderwijs behoort tot de absolute top, niet het minst door de gedrevenheid van het onderwijspersoneel dat elke dag voor zijn leerlingen klaar staat. De sterke punten van ons secundair onderwijs moeten we koesteren. Maar er zijn ook verbeterpunten die moeten worden aangepakt. Om het best mogelijke onderwijs aan *élke* leerling te bieden, is een modernisering van het secundair onderwijs nodig.

In uitvoering van het Regeerakkoord heeft de Vlaamse Regering definitief vorm gegeven aan de uitrol van het masterplan hervorming secundair onderwijs. De krachtlijnen voor de modernisering van het secundair onderwijs beginnen met een pakket maatregelen om de overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs vlotter te laten verlopen.

De drie sleutelwoorden voor de modernisering van de eerste graad zijn: versterken, verdiepen en verkennen. De algemene vorming wordt versterkt door het ambitieuzer formuleren van eindtermen, door het definiëren van eindtermen basisgeletterdheid die door elke leerling moeten worden bereikt, door remediëring te kunnen verplichten en door het aantal uren basisvorming in het tweede leerjaar van de eerste graad op te trekken. Tevens wordt er ook voorzien in uren voor differentiatie voor leerlingen die meer aankunnen.

De oriënterende functie van de eerste graad wordt versterkt door in het keuzegedeelte vanaf het eerste leerjaar voldoende ruimte te maken voor verdieping of verkenning. Ook in het tweede leerjaar van de eerste graad blijft er naast de basisoptie ruimte voor differentiatie. Door deze differentiatiemogelijkheden zal een leerling op basis van zijn interesses en capaciteiten een gemotiveerde studiekeuze kunnen maken op het einde van de eerste graad.

In de tweede en de derde graad wordt het studieaanbod herschikt, transparanter en rationeler. Zo komen er 8 studiedomeinen in plaats van 29 studiegebieden, waarbinnen de studierichtingen inhoudelijk worden geordend van abstract naar praktisch. Het is de ambitie van deze nieuwe indeling (= matrix) om een volledig overzicht te bieden van het studieaanbod secundair onderwijs. Daarom worden ook de Se-n-Se-opleidingen, het studieaanbod van het buitengewoon secundair onderwijs en het studieaanbod in het kader van het stelsel leren en werken in de matrix opgenomen. De onderwijsvormen worden behouden en vormen de derde dimensie van de matrix, naast finaliteiten en studiedomeinen.

Op basis van de matrix kiezen schoolbesturen zelf hoe zij hun scholen organiseren. Schoolbesturen die hun scholen als domein- en campuscholen organiseren, zullen kunnen rekenen op incentives.

2. Situering

2.1. Probleemstelling

Het Vlaams secundair onderwijs heeft veel sterke punten. Uit internationaal vergelijkend onderzoek¹ blijkt dat onze 15-jarigen tot de internationale top behoren voor wiskunde, wetenschappen en leesvaardigheid. Daarenboven kent Vlaanderen een hoge scholarisatiegraad, bijna 9 op 10 van de jongeren haalt een diploma of studiegetuigschrift secundair onderwijs. Ons secundair onderwijs draagt bij tot een degelijke persoonlijkheidsvorming, biedt mogelijkheden om te differentiëren en biedt de mogelijkheid tot een gefaseerde studiekeuze. Scholen hebben een grote vrijheid bij de aanwending van hun omkadering. Ze doen inspanningen om hun leerlingenbegeleiding uit te bouwen en hun zorg voor leerlingen te verbeteren. Schoolteams zetten zich gedreven in voor hun leerlingen en voor hun scholen. Tussen centrale sturing en lokale autonomie (= pedagogische vrijheid) is er een goed evenwicht.

Ondanks deze sterktes kent ons secundair onderwijs ook verbeterpunten². Zo verlaten nog te veel jongeren de school zonder kwalificatie (1 op 9). Te veel studierichtingen bieden niet wat ze beloven: studierichtingen sluiten niet goed aan op de arbeidsmarkt of het hoger onderwijs waar ze op voorbereiden of leiden op tot beroepen die niet meer bestaan. Leerlingen worden niet in gelijke mate voorbereid op het hoger onderwijs of de arbeidsmarkt: de verschillen tussen studierichtingen zijn groot. Veel leerlingen doen, al van in het basisonderwijs, een leerjaar nog eens over. Zittenblijven wordt nog te vaak als enige mogelijkheid beschouwd om te differentiëren bij substantiële tekorten. Sociale afkomst bepaalt nog te veel de school- en studiekeuze, de slaagkansen en studieresultaten van jongeren. Het huidige onderwijssysteem slaagt er niet in om sociale ongelijkheid weg te werken, ondanks de vele inspanningen en investeringen. Eindtermen worden onvoldoende bereikt in bepaalde studierichtingen. Er is ook geen eensgezindheid over de inhoud van algemene vorming. De verhouding is niet altijd duidelijk tussen de eindtermen of de ontwikkelingsdoelen en de vakoverschrijdende eindtermen, net zomin als de operationalisering ervan in de leerplannen en handboeken. Uit de PISA-resultaten blijkt dat zowel onze beste leerlingen als de grote middenmoot minder sterk beginnen te presteren. De grote daling van de groep leerlingen uit de kopgroep van 34,3% van onze leerlingen in 2003 naar 20.7% in 2015 baart ons zorgen. Uit de meest recente PISA-resultaten (2015) blijkt bovendien dat 17% van onze leerlingen het basisoniveau niet haalt.

2.2. Doelstelling

Om elke leerling het best mogelijke onderwijs te bieden op maat van zijn talenten, interesses en mogelijkheden, is een modernisering van het secundair onderwijs nodig waarbij de sterke punten worden gekoesterd en de verbeterpunten weggewerkt.

Leerlingen moeten meer inzicht krijgen in wat ze kunnen. Ze moeten ontdekken wat hen interesseert en waar hun mogelijkheden liggen. Zo worden studiekeuzes in het secundair

¹ PISA

² Zie ook [masterplan hervorming secundair onderwijs](#), 4 juni 2013, p. 4-12

onderwijs weloverwogen keuzes, onafhankelijk van de sociaaleconomische of sociaal-culturele situatie van leerlingen.

De modernisering van het secundair onderwijs moet ervoor zorgen dat jongeren in het secundair onderwijs de nodige (sleutel)competenties ontwikkelen om op een kritische, maatschappijbetrokken, verantwoorde, autonome, creatieve, verdraagzame manier te kunnen participeren en bijdragen aan de samenleving. Het secundair onderwijs bereidt jongeren ook goed voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en/of het doorstromen naar het hoger onderwijs. In het secundair onderwijs wordt elke jongere uitgedaagd, zodat zoveel mogelijk jongeren een zo hoog mogelijk niveau kunnen halen en uitblinken in hun mogelijkheden.

Politieke context

Op 4 juni 2013 keurde de toenmalige Vlaamse Regering het **masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs** goed. Daarmee zette de Vlaamse Regering de koers uit voor het secundair onderwijs van de toekomst. Naast een beschrijving van de sterktes en verbeterpunten van het huidige Vlaamse secundair onderwijs, bevat het masterplan de doelstellingen van het secundair onderwijs en schetst het de maatregelen voor een hervorming van het secundair onderwijs en bijstellingen in het basisonderwijs, de lerarenopleiding, CLB,

In haar **regeerakkoord 2014-2019** nam de huidige Vlaamse Regering op dat het masterplan secundair onderwijs in dialoog met het onderwijsveld wordt uitgevoerd. In de **beleidsnota Onderwijs 2014-2019** wordt dat engagement verder geconcretiseerd.

De beleidsnota Onderwijs benadrukt dat het realiseren van kwaliteitsvol secundair onderwijs een gedeelde verantwoordelijkheid is van alle onderwijspartners. Er wordt gerekend op de expertise en inzet van de leraren, directies en schoolbesturen om de noodzakelijke modernisering te realiseren.

Op **31 mei 2016** keurt de Vlaamse Regering **twee conceptnota's** goed die de definitieve vorm geven aan de uitrol van het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs en de krachtlijnen bevatten voor de modernisering van het secundair onderwijs: **conceptnota "Modernisering secundair onderwijs – maatregelen basisonderwijs en eerste graad"** en **conceptnota "Tweede en derde graad SO"**. De conceptnota's voorzien zowel maatregelen in het basisonderwijs als maatregelen om de overgang van het basis- naar het secundair onderwijs vlotter te laten verlopen. In de eerste graad van het secundair onderwijs wordt de algemene vorming versterkt en moeten alle leerlingen een vooropgesteld niveau halen. Naast de algemene vorming komt er een keuzegedeelte om nieuwe vakken te verkennen of andere uit te diepen. Waar nodig wordt hier ook verplichte remediëring voorzien. In de tweede en de derde graad komen er 8 studiedomeinen in plaats van 29 studiegebieden.

De Vlaamse Regering keurde op **13 januari 2017** het **addendum bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs**. Het studieaanbod wordt met het addendum gebundeld in één schema met aandacht voor domeinen, onderwijsvormen en finaliteiten. Dit betekent dat studierichtingen voortaan duidelijk aangeven waarvoor een leerling wordt voorbereid: doorstromen naar het hoger onderwijs (ASO, TSO, KSO), doorstromen naar de arbeidsmarkt (BSO, BUSO OV3) of beide (TSO, KSO). Op die manier is een goede oriëntering en betere studiekeuze mogelijk. Het addendum vormt één geheel met de conceptnota's van 31 mei.

Op **24 maart 2017** keurde de Vlaamse Regering de **mededeling "Basisopties en pakketten in de 1ste graad, ordening Se-n-Se, detaillering studierichtingen arbeidsmarktgerichte finaliteit, actualisering van het studieaanbod 2de en 3de graad so"** goed. Deze mededeling heeft de ambitie om met de matrix een volledig overzicht te bieden van het studieaanbod secundair onderwijs. Daarom zijn met de mededeling van 24 maart 2017 twee bijlagen bij de matrix gevoegd. Eén bijlage lijst het aanbod Se-N-Se-opleidingen op; een tweede detailleert het studieaanbod met arbeidsmarktgerichte finaliteit in het gewoon secundair onderwijs. Naast BuSO OV3, krijgen ook BuSO OV1, OV2 en OV4 een plaats in de matrix.

Verder bevat de mededeling nog enkele aanpassingen en verfijningen met betrekking tot de eerste graad.

Binnen deze politieke context zijn alle beleidskeuzes met betrekking tot voorliggend dossier gemaakt. Er is bijgevolg geen vrije beleidsruimte om andere beleidskeuzes te overwegen. Voorliggende regeling geeft uitvoering aan de beleidskeuzes die in het kader van bovenvermelde politieke akkoorden zijn gemaakt voor wat de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs betreft. In het kader van die uitvoering zijn een beperkt aantal operationele keuzes gemaakt die in de respectieve artikelen worden gemotiveerd. Gelet op deze beperkte vrije beleidsruimte is er geen reguleringssimpactanalyse (RIA) opgesteld, maar wél een Kind- en Jongere-effectenrapport (JoKER).

Aan de modernisering van het secundair onderwijs en aan bovenvermelde politieke context zijn ook andere aspecten verbonden die buiten het bestek van voorliggend voorontwerp van decreet vallen:

a) Inhoudelijke doelen van opleidingen : hier kan worden verwezen naar het parlementair debat dat momenteel loopt met betrekking tot het instrumentarium van eindtermen, ontwikkelingsdoelen, specifieke eindtermen, uitbreidingsdoelen Nederlands, beroepskwalificaties, curriculumdossiers en leerplannen evenals het extern kwaliteitstoezicht daarop.

b) Financiering: de gewijzigde structuur en organisatie van het secundair onderwijs heeft geen impact op de berekening van de personeelsomkadering (pakket uren-leraar en globale puntenenveloppe) en op de berekening van de werkingsbudgetten voor de eerste graad, maar wel op die voor de tweede en derde graad. In de eerste graad wordt immers bij de berekening abstractie gemaakt van het criterium "basisopties", zodat de actualisatie van de lijst basisopties geen impact heeft. In de tweede en derde graad is er wel een impact op de financiering. Hiervoor zal nog een decretaal initiatief worden genomen.

c) Leerlingen: de toelatings- en overgangsvoorwaarden voor leerlingen evenals de studiesanctionering moeten worden herzien. Dit geldt voor alle leerjaren van de driegraden-structuur. De rechtsgrond hiervoor is echter al ingeschreven in de codex secundair onderwijs, nl. artikel 115, § 1, dat aan de Vlaamse Regering delegatie verleent om die regelingen te treffen. Alleszins impliceert de modernisering dat de toekomstige studiebewijzen worden gealigneerd op de Vlaamse kwalificatiestructuur rond beroeps- en onderwijskwalificaties (van niveaus 2 tot en met 4 voor het secundair onderwijs). Het is de bedoeling dat het eerstvolgend uitvoeringbesluit van de Vlaamse Regering op de modernisering, naast het opleidingsaanbod (cfr. hoger), ook de toelatings- en overgangsvoorwaarden en de studiebekrachtiging voor die eerste graad bevat. Op die wijze

zijn de moderniseringsmaatregelen voor de eerste graad compleet en zal de start ervan in alle rechtszekerheid kunnen plaats vinden.

Inhoud

Planning van de uitvoering

De verdere uitvoering van het decreet wordt opgenomen in het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de modernisering van het secundair onderwijs. Dit ontwerp van besluit bevat zowel autonome bepalingen als bepalingen die volgende besluiten van de Vlaamse Regering wijzigen:

- het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 6 december 2002 betreffende de organisatie van het buitengewoon secundair onderwijs van opleidingsvorm 3;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 betreffende de studiegebieden en structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 24 oktober 2008 houdende uitvoering van het decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 17 januari 2014 met betrekking tot programmatie van structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs.

Planning van de handhaving

De onderwijsinspectie staat in voor de kwaliteitsbewaking van de scholen. De wijze waarop dat gebeurt wordt geregeld in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs. Dit decreet zal worden aangepast aan de nieuwe manier van doorlichting. De onderwijsinspectie ontwikkelde samen met de netten, de pedagogische begeleidingsdiensten, vakorganisaties, leraren en andere onderwijspartners een nieuw referentiekader. Dit kader vormt de basis voor inspectie 2.0: een nieuwe manier van doorlichten die van start gaat op 1 september 2018. Het beoogt de kwaliteitsverwachtingen duidelijker te maken voor de scholen.

3. Advies Raad van State en strategische adviesorganen

Dit ontwerp van decreet werd voor advies voorgelegd aan de Vlaamse Onderwijsraad, de SERV en de Raad van Bestuur van Syntra Vlaanderen ...

De onderhandelingen met de vakorganisaties vonden plaats op

Ingevolge deze adviezen en deze onderhandelingen werd het ontwerp als volgt aangepast ...

De Raad van State bracht een advies uit op ...

Het ontwerp werd als volgt aan het advies aangepast

4. Totstandkomingsprocedure

Screeningen studieaanbod voltijds gewoon secundair onderwijs

Het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) screende in 2015 de basisopties van het tweede leerjaar van

de eerste graad, de beroepenvelden van het beroepsvoorbereidend leerjaar en de studierichtingen van de tweede en derde graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs die in 29 studiegebieden zijn ondergebracht.

Ouderpanel – Koning Boudewijnstichting

Om de stem van ouders te kennen liet Vlaams minister bevoegd voor Onderwijs, Hilde Crevits, in het najaar 2015 een ouderpanel organiseren door de Koning Boudewijnstichting. De minister wou van ouders weten wat ze verwachten van het secundair onderwijs. 24 ouders met diverse achtergrond discussieerden samen over wat jongeren moeten kennen en kunnen aan het einde van het secundair onderwijs en over hoe ervoor gezorgd kan worden dat jongeren goede keuzes maken.

Adviezen conceptnota eerste graad

Op 15 september 2016 maakte de VLOR zijn "Advies over de conceptnota modernisering secundair onderwijs: maatregelen basisonderwijs en eerste graad" bekend.

De SERV formuleerde op 21 september 2016 een beknopt advies op hoofdlijnen over de conceptnota eerste graad. Daarin gaat de SERV in op de doelstellingen van de modernisering, de functie van de eerste graad, de differentiatie, de attestering en de studiekeuzebegeleiding.

Consultatieronde conceptnota tweede en derde graad

In uitvoering van het masterplan hervorming secundair onderwijs van 4 juni 2013 werd de matrix, zoals vastgelegd in de conceptnota "Tweede en derde graad SO" van 31 mei 2016 op volledigheid, inhoudelijke consistentie en invoerbaarheid met de stakeholders (onderwijsverstrekkers, vakbonden, socio-economische partners, ...) geëvalueerd en afgetoetst. Hiervoor werden in juni 2016 consultatietafels georganiseerd waarop de conceptnota "Tweede en derde graad SO" van 31 mei 2016 werd toegelicht. De stakeholders kregen vervolgens tot half september 2016 de tijd om hun schriftelijke reactie te bezorgen. Meer dan 30 reacties werden ontvangen. Na deze eerste schriftelijke ronde, volgden nog mondelinge consultaties van een aantal sectoren, meestal samen met de onderwijsverstrekkers. Op basis van deze reacties werd de matrix aangepast.

Adviezen addendum conceptnota's 2017

De VLOR formuleerde op 21 februari 2017 zijn "Advies over de modernisering van het aanbod in het secundair onderwijs".

Op 28 februari 2017 maakte de SERV zijn "Advies over de modernisering secundair onderwijs. Addendum conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad" bekend.

B. Toelichting bij de artikelen

Decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs

De wijzigingen worden in de codex secundair onderwijs geregeld. De codex secundair onderwijs omvat de integrale regelgeving voor het gewoon secundair onderwijs, met uitzondering van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, en het buitengewoon secundair onderwijs. De decreetgever wil hiermee – met het oog op transparantie en toegankelijkheid – alle bepalingen bundelen in één regelgevend kader. Op termijn wenst de decreetgever de regelgeving voor het secundair onderwijs in een volwaardig niveaudecreet op te nemen.

Het deeltijds beroepssecundair onderwijs wordt geregeld door het decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken. De wijzigingen die betrekking hebben op het deeltijds beroepssecundair onderwijs worden in het voorontwerp van decreet betreffende het duaal leren, geregeld.

Artikel 1

Dit artikel geeft aan dat het voorliggend decreet een Gemeenschapsbevoegdheid regelt. Het behoort tot de bevoegdheid van de minister van Onderwijs van de Vlaamse Regering om de organisatie en de structuur van het secundair onderwijs dat erkend en/of gefinancierd/gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap te regelen.

Artikel 2

Dit artikel heeft betrekking op invoering, opheffing of vervanging van begripsomschrijvingen. Voor een aantal daarvan zal dat geleidelijk gebeuren, parallel aan de invoering van de gemoderniseerde structuur:

1° het begrip 'beroepenveld' wordt op 1 september van het tweede implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur opgeheven. Dit begrip wordt in de gemoderniseerde structuur vervangen door 'basisoptie';

2° de definitie van het begrip 'beroepskwalificatie' wordt bij de inwerkingtreding van voorliggend decreet ingevoerd in het begrippenkader van de codex secundair onderwijs. Dit begrip wordt doorheen de codex secundair onderwijs en ook in voorliggend decreet meermaals gebruikt. In de definitie van het begrip 'beroepskwalificatie' wordt verwezen naar het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur waarin het begrip 'beroepskwalificatie' wordt omschreven;

3° het begrip 'finaliteit' wordt vanaf 1 september van het derde implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur ingevoerd als één van de drie dimensies (naast onderwijsvorm en studiedomein) van de nieuwe indeling van het studieaanbod van de tweede en derde graad secundair onderwijs;

4° worden opgeheven:

- de begrippen 'modulair stelsel' en 'module' op 1 september van het zevende implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur gezien de stopzetting van het experiment modularisering en het feit dat de transitieperiode tijdens de welke de

gemoderniseerde structuur geleidelijk wordt opgebouwd en de huidige structuur geleidelijk wordt afgebouwd, met het zevende implementatiejaar ten einde loopt;

- het begrip "overheveling" op 1 september van het derde implementatiejaar omdat die techniek tot herschikking van het studieaanbod verdwijnt;

- het begrip 'PAV' op 1 september van het zevende implementatiejaar. . De transitieperiode tijdens de welke de gemoderniseerde structuur geleidelijk wordt opgebouwd en de huidige structuur geleidelijk wordt afgebouwd, loopt met het zevende implementatiejaar ten einde. PAV als vakbenaming valt evenwel niet weg en blijft opgenomen in de regelgeving op de vakbenamingen en vakkenrubricering;

- het begrip 'specifiek structuuronderdeel' bij de inwerkingtreding van voorliggend decreet aangezien het momenteel al zonder voorwerp is;

- het begrip 'studiegebied' op 1 september van het zevende implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur aangezien dit begrip op dat ogenblik geen deel meer uitmaakt van de structuur van de tweede en derde graad secundair onderwijs. De transitieperiode tijdens de welke de gemoderniseerde structuur geleidelijk wordt opgebouwd en de huidige structuur geleidelijk wordt afgebouwd, loopt met het zevende implementatiejaar ten einde;

5° de definitie van het begrip 'onderwijskwalificatie' wordt bij de inwerkingtreding van voorliggend decreet ingevoerd in het begrippenkader van de codex secundair onderwijs. Dit begrip wordt doorheen de codex secundair onderwijs en ook in voorliggend decreet meermaals gebruikt. In de definitie van het begrip 'onderwijskwalificatie' wordt verwezen naar het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur waarin het begrip 'onderwijskwalificatie' wordt omschreven;

6° de definitie van het begrip 'optie' wordt op 1 september van het zevende implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur vervangen door een definitie waarmee dit begrip beperkt wordt tot de opleiding verpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs. Het begrip 'optie' zal immers geen deel meer uitmaken van de gemoderniseerde structuur van het secundair onderwijs;

7° het begrip 'pakket' wordt op 1 september van het tweede implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur ingevoerd. Een pakket bestaat uit één of meer vakken waarmee de doelen worden gerealiseerd;

8° de bestaande definitie van structuuronderdeel in de codex wordt op 1 september van het derde implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur vervangen aangezien binnen de modernisering er geen koppeling meer mogelijk is met de overheveling van structuuronderdelen; het instrument van de overheveling valt immers weg;

9° het begrip 'studiedomein' wordt ingevoerd vanaf 1 september van het derde implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur als één van de drie dimensies van de nieuwe indeling van het studieaanbod van de tweede en derde graad secundair onderwijs;

10° het begrip 'studierichting' wordt ingevoerd vanaf 1 september van het derde implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur van het secundair onderwijs;

11° de schrapping van een tekstgedeelte in de definitie van 'voltijds secundair onderwijs' houdt in dat het maximum aantal gefinancierde lessen dat een wekelijkse lessentabel in

het gewoon secundair onderwijs en opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs mag omvatten, wegvalt. Scholen kunnen vandaag reeds dit maximum overschrijden (door samenzettingen, financiering via eigen middelen, ...). Deze schrapping biedt scholen in theorie meer beweegruimte en gaat in bij de inwerkingtreding van voorliggend decreet.

Artikel 3, 38 en 40

Dit artikel wijzigt de benamingen van het tweede leerjaar van de eerste graad van het gewoon secundair onderwijs. De bestaande termen "tweede leerjaar" en "beroepsvoorbereidend leerjaar" worden vervangen door "tweede leerjaar A" en "tweede leerjaar B" zoals opgenomen in de conceptnota's die de modernisering van het secundair onderwijs vormgeven. Het begrip "beroepenveld" wordt vervangen door "basisoptie". Deze naamswijzigingen komen de transparantie van de structuur van de eerste graad ten goede. De A- en B-stroom worden nu zowel in het eerste als in het tweede leerjaar duidelijk onderscheiden.

Artikel 4

Dit artikel betreft een technische wijziging. De financiële sanctiebepaling wordt vereenvoudigd zonder inhoudelijke wijziging. Zo wordt de expliciete opsomming van de verschillende structuuronderdelen vervangen door het begrip 'structuuronderdeel' dat gedefinieerd wordt in artikel 3 van de codex secundair onderwijs. Ook wordt het begrip 'rationalisatie' geschrapt omdat de bedoelde sanctie enkel betrekking heeft op de oprichting van scholen of structuuronderdelen ervan waarop enkel programmatieregels als dusdanig van toepassing zijn.

Artikel 5

De modernisering van het secundair onderwijs biedt aan schoolbesturen ruime autonomie om hun scholen te organiseren. De decreetgever hecht veel belang aan een goede informatieverstrekking ten aanzien van leerlingen en ouders over de gefaseerde implementatie van de modernisering van het secundair onderwijs en wat die concreet voor hen betekent, zowel op Vlaams niveau als op schoolniveau.

Op schoolniveau is het schoolbestuur verantwoordelijk voor een goede communicatie over het effect van de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs op de structuur en organisatie van het onderwijsaanbod in de school in kwestie. Om deze communicatie naar leerlingen en ouders toe te waarborgen bepaalt dit artikel dat het schoolbestuur in voorkomend geval die informatie verstrekt, aansluitend bij het schoolreglement.

Artikel 6 en 7

De modernisering van het secundair onderwijs kent een progressieve inwerkingtreding, leerjaar na leerjaar te beginnen met het eerste leerjaar. Dergelijk scenario is inherent aan elke onderwijshervorming met rechtstreekse repercussies op leerlingen. Dit impliceert dat tal van codexbepalingen geleidelijk uitdoven en andere geleidelijk ingaan, gespreid over zes schooljaren vanaf de startdatum van de modernisering. Omwille van transparantie en leesbaarheid is er bewust voor gekozen om deze omschakeling tekstueel niet binnen de bestaande artikelen te verwerken, maar om voor de onderdelen "structuur en organisatie op macro niveau" en "lessenrooster" telkens twee aparte afdelingen te voorzien.

De ene afdeling bevat dan - in een transitieperiode - de huidige en uitdovende bepalingen, en de andere afdeling de geleidelijk van kracht wordende nieuwe bepalingen. Na verloop kan de transitie-afdeling worden opgeheven vermits zonder voorwerp.

Met deze artikelen wordt de transitieperiode voor de bepalingen met betrekking tot de structuur en de organisatie op macro niveau geregeld.

Artikel 8 tot en met 15

Met dit artikel wordt in deel IV., titel 1., hoofdstuk 1. van de codex secundair onderwijs een nieuwe afdeling 1/1 ingevoegd die bestaat uit de artikelen 133/1 tot en met 133/7. Hierna volgt een toelichting bij elk van deze artikelen.

Art. 133/1.

Dit artikel regelt de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs. Gelet op de impact van de modernisering op de schoolloopbanen van leerlingen en met het oog op het waarborgen van de studiecontinuïteit wordt de modernisering progressief, leerjaar na leerjaar, uitgerold te beginnen met het eerste leerjaar. De datum waarop de uitrol van start zal gaan, wordt door de Vlaamse Regering bepaald.

Art. 133/2.

De gradenstructuur van voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 4, blijft behouden.

Art. 133/3.

Dit artikel legt de structuur van het tweede leerjaar van de eerste graad vast in uitvoering van de conceptnota "Modernisering secundair onderwijs – maatregelen basisonderwijs en eerste graad" van 31 mei 2016, het addendum bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs van 13 januari 2017 en de mededeling aan de Vlaamse Regering van 24 maart 2017.

Zowel in het tweede leerjaar A als in het tweede leerjaar B worden basisopties en, voor sommige basisopties, pakketten onderscheiden.

Daar waar in het tweede leerjaar A de leerling één basisoptie of één pakket kiest, kan hij in het tweede leerjaar B tot maximaal 3 basisopties of pakketten combineren. Er worden ook basisopties als 'niche-basisoptie' aangeduid. Met 'niche-basisoptie' wordt bedoeld dat het aanbod van de desbetreffende basisoptie aan beperkingen of voorwaarden is gekoppeld vanuit macrodoelmatigheid. Hiermee wordt ruimte gecreëerd voor uniciteit in het studieaanbod van het secundair onderwijs én wordt een rationele inplanting van uniek studieaanbod in het Vlaamse secundair onderwijslandschap bewaakt.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om zowel voor het tweede leerjaar A als het tweede leerjaar B telkens de basisopties vast te leggen, te bepalen welke basisopties niche-opties zijn en welke beperkingen of voorwaarden er aan zijn verbonden. Ook zal de Vlaamse Regering aanduiden welke basisopties via een pakket kunnen worden aangeboden, welke van die pakketten niche-pakketten zijn en hoeveel scholen die niche-pakketten mogen organiseren.

Art. 133/4.

Dit artikel legt in een eerste paragraaf de nieuwe indeling van het studieaanbod van de tweede en derde graad (= de matrix) vast conform de conceptnota "Tweede en derde graad SO" van 31 mei 2016, het addendum van 13 januari 2017 bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs en de mededeling aan de Vlaamse Regering van 24 maart 2017.

Deze matrix is het resultaat van de evaluatie en de aftoetsing met de stakeholders (onderwijsverstrekkers, vakorganisaties, socio-economische partners, VLHORA, VLIR, directies en schoolbesturen, ...). (Zie ook algemene toelichting).

De matrix is opgebouwd volgens drie dimensies: studiedomeinen, finaliteiten en onderwijsvormen. Uit het addendum van 13 januari 2017: "(...) *Hierbij is een studiedomein een inhoudelijk samenhangend thematisch geheel dat van abstract tot praktisch geordende studierichtingen bevat. De onderwijsvormen ASO/TSO/KSO/BSO blijven bestaan. Een finaliteit geeft aan waartoe de studierichtingen prioritair voorbereiden. We onderscheiden drie finaliteiten: doorstroom naar hoger onderwijs, zowel doorstroom naar hoger onderwijs als naar arbeidsmarkt én doorstroom naar de arbeidsmarkt. Binnen de finaliteit doorstroom zijn de ASO-studierichtingen studiedomeinoverschrijdend, de studierichtingen in KSO en TSO studiedomeingebonden.(..)*"

Bij de afbakening van de studiedomeinen is gezocht naar een evenwicht tussen herclustering van inhoudelijke verwante studiegebieden in studiedomeinen en transparantie van het aanbod in studiedomeinen. Er is ook rekening gehouden met de resultaten van de consultaties over de matrix. Dit verklaart waarom de uiteindelijke lijst van studiedomeinen verschilt van deze die in de conceptnota van 31 mei 2016 was vastgelegd.

In de codex wordt uitdrukkelijk ingeschreven dat ASO-studierichtingen als finaliteit doorstroomgericht hebben en domeinoverschrijdend zijn.

Net zoals bij de basisopties van het tweede leerjaar van de eerste graad worden ook in de tweede en derde graad studierichtingen als niche-studierichtingen aangeduid.

Wat het derde leerjaar van de derde graad betreft, wordt het huidige onderscheid tussen de specialisatiejaren BSO, het naamloos leerjaar, de Se-n-Se-opleidingen TSO en KSO en de voorbereidende jaren hoger onderwijs (ASO en KSO) opgeheven. Zoals bepaald in de bijlage 1 bij de mededeling aan de Vlaamse Regering van 24 maart 2017 zal het aanbod van Se-n-Se-opleidingen ingedeeld worden in Se-n-Se-opleidingen als beroepsgerichte specialisatie en Se-n-Se-opleidingen die voorbereiden op het hoger onderwijs.

Zoals in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 24 maart 2017 opgenomen, is het de ambitie van de matrix om een volledig overzicht te bieden van het studieaanbod secundair onderwijs. Daarom bevat de matrix ook het studieaanbod van het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de leertijd en het studieaanbod van het buitengewoon secundair onderwijs, opleidingsvorm 3. Ook het buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvormen 1 en 2 worden in de matrix opgenomen maar buiten de ordening volgens de drie dimensies. Het onthaaljaar wordt niet gevat door de matrix. De Se-n-Se-opleidingen worden niet aan onderwijsvormen gekoppeld.

Visueel ziet de structuur van de matrix er als volgt uit:

	Finaliteit Doorstroom		Dubbele finaliteit (doorstroom / arbeidsmarkt)	Finaliteit Arbeidsmarkt		BuSO beschermd arbeidsmilieu / dagbesteding
	Domein-overschrijdend ASO (°)	Domein-gebonden TSO/KSO (°)		(D)BSO (°)	BuSO OV3	
TAAL EN CULTUUR						
STEM						
KUNST EN CREATIE						
LAND- EN TUINBOUW						
ECONOMIE EN ORGANISATIE						
MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN						
SPORT						
VOEDING EN HORECA						

In de tweede paragraaf van voorliggend artikel worden de structuuronderdelen van het secundair onderwijs gekoppeld aan een kwalificatie met overeenkomstig niveau binnen de Vlaamse kwalificatiestructuur.

Art. 133/5.

Dit artikel bepaalt de concordantieregels om op schoolniveau van het huidige naar het nieuwe studieaanbod over te stappen. Om de continuïteit van het studieaanbod op schoolniveau te waarborgen, voorziet voorliggend artikel dat de omzetting naar één basisoptie of structuuronderdeel een recht is en geen programmatie.

Art. 133/6.

Dit artikel voorziet dat het studieaanbod van het secundair onderwijs omwille van maatschappelijke, onderwijskundige, technologische of andere ontwikkelingen of omwille van arbeidsmarktbehoeften kan worden gewijzigd. De Vlaamse Regering wordt gemachtigd hiervoor een procedure uit te werken.

Het studieaanbod moet actueel blijven. Daarom bepaalt dit artikel ook dat alle structuuronderdelen periodiek (uiterlijk om de vijf schooljaren vanaf het tweede implementatiejaar) worden gescreend op actualiteitswaarde. Waar nodig worden structuuronderdelen dan bijgestuurd. De procedure hiertoe wordt ook door de Vlaamse Regering verder uitgewerkt.

Art. 133/7.

Dit artikel voorziet voor Se-n-Se-opleidingen als beroepsgerichte specialisatie de mogelijkheid om ook een duurtijd te hebben van drie semesters. Voor bepaalde Se-n-Se-opleidingen blijkt hier vraag naar te zijn. De organisatie van deze Se-n-Se-opleidingen wordt nog verder geflexibiliseerd door het voorzien van twee startmomenten.

Artikel 16 en 17

Deze artikelen bepalen dat de huidige toegelaten gradenstructuur in hoofde van een school blijft behouden. Schoolbesturen kiezen hoe ze hun scholen organiseren, rekening houdend met de vastgelegde programmatieregels.

Wat de tweede en de derde graad betreft, zal conform het addendum bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs van 13 januari 2017 elk schoolconcept "(...) *gebaseerd op de matrix, zowel verticaal (met alleen doorstroomrichtingen (domeinoverschrijdend en/of domeingebonden) of alleen studierichtingen met dubbele finaliteit (doorstroom/arbeidsmarktgericht) of alleen arbeidsmarktgerichte studierichtingen) als horizontaal (studierichtingen uit elk van de finaliteiten van een domein) als een combinatie van beide (studieaanbod over de domeinen heeft in elk van de finaliteiten) (...)*" mogelijk zijn. Hierbij bepaalt elk schoolbestuur zelf welk schoolconcept ze op basis van de matrix uitwerkt.

In dit artikel worden drie schoolconcepten expliciet gedefinieerd. De begrippen "domeinschool", "campusschool" en "verticale school" worden omschreven vanuit het studieaanbod van de betrokken school.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het masterplan hervorming secundair onderwijs dat bepaalt dat domein- en campusscholen via incentives worden aangemoedigd. Zo is bvb in de conceptnota "Bestuurlijke optimalisatie" van 27 mei opgenomen dat een incentive zou kunnen zijn: "(...) *Als een SBK of een VVS zijn scholen organiseert als domein- of campusscholen kunnen zij prioritair aan bod komen voor financiële stimuli voor moderne en kwaliteitsvolle technische uitrusting in technische en beroepsgerichte opleidingen. (...)*"

Artikel 18

Sedert de invoering van de Se-n-Se TSO/KSO in 2009 kunnen deze opleidingen om allerlei redenen samenwerkingsverbanden sluiten met andere opleidingsverstrekkers en het bedrijfsleven. Aan deze faciliteit wordt niet geraakt, integendeel: ze wordt uitgebreid naar alle Se-n-Se-opleidingen die beroepsgericht specialiseren.

Artikel 19

Zie toelichting bij artikel 6

Artikel 21 tot en met 28

Met dit artikel wordt in deel IV., titel 1., hoofdstuk 1. van de codex secundair onderwijs een nieuwe afdeling 4/1 ingevoegd die bestaat uit de artikelen 157/2 tot en met 157/8. Hierna volgt een toelichting bij elk van deze artikelen.

Art. 157/2

Zie toelichting bij *artikel 133/1*.

Art. 157/3 tot en met 157/8.

Tegenover elk structuuronderdeel staat een wekelijks lessenrooster, samengesteld uit vakken(clusters) en lessen. De huidige vakbenamingen en vakrubricering (AV, TV, KV en PV) blijven van toepassing. Niet in het minst is dit belangrijk voor de verdeling van de lesopdrachten en de eraan verwante regelgeving inzake bekwaamheidsbewijzen, prestatienoemers en salarisschalen voor het onderwijzend personeel.

Ook aan het principe van de basisvorming, dat onderdeel is van het lessenrooster, wordt niet getornd.

De overheid blijft het opportuun achten om in de eerste graad een minimum aantal uren basisvorming te blijven vooropstellen. Zo wil de overheid garanderen dat binnen het wekelijkse lessenrooster voldoende lessen besteed worden aan de basisvorming. Voor het tweede leerjaar worden die minima in vergelijking met de huidige minima zelfs opgetrokken (voor het tweede leerjaar A: +1u en voor het tweede leerjaar B: +4u ten opzichte van de huidige situatie).

Ook worden de wekelijkse lessen bepaald voor de basisopties (desgevallend ingevuld via pakket(ten)) van het tweede leerjaar A respectievelijk B en minima wekelijkse lessen differentiatie in alle leerjaren van de eerste graad. Wat lessen differentiatie zijn en hoe ze kunnen worden ingevuld, wordt eveneens omschreven. De lessen differentiatie kunnen namelijk worden ingevuld als verdieping of remediëring van onderdelen van de basisvorming of als verdieping in klassieke talen en worden niet - zoals in de conceptnota van 31 mei 2016 en het addendum van 13 januari 2017 - geoperationaliseerd in 9 differentiatiepakketten. Immers, in het geval van remediëring moeten scholen in staat zijn om voor elk onderdeel van de basisvorming ondersteuning aan te bieden of op te leggen aan de leerling die deze remediëring nodig heeft. Daarom voorziet artikel 157/7 dat een school die remediërende differentiatiepakketten aanbiedt waaraan de leerlingen behoefte hebben. In het geval van verdieping biedt de school - conform de conceptnota's - minstens twee differentiatiepakketten aan.

Tot slot wordt bepaald dat de klassenraad voor een leerling remediëring kan verplichten of de leerling, na het eerste leerjaar, de toegang tot een of meer basisopties (of pakketten ervan) in het tweede leerjaar kan ontzeggen.

Artikel 20, 29 en 30

CLIL, het systeem waarbij een deel van het wekelijks lessenrooster onder bepaalde voorwaarden in het Frans, Engels of Duits kan worden onderwezen, blijft onverkort vigeren. De desbetreffende en ongewijzigde bepalingen worden in de codex in een afzonderlijke afdeling ondergebracht.

Artikel 31 en 55

Sedert 2000 loopt in het gewoon en buitengewoon beroepssecundair onderwijs een experiment modularisering in een beperkt aantal scholen. Binnen het gemoderniseerd secundair onderwijs verdwijnt de relevantie van een gelijktijdig lopend experiment en wordt het stopgezet op 1 september van het zevende implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur. De transitieperiode tijdens de welke de gemoderniseerde structuur geleidelijk wordt opgebouwd en de huidige structuur geleidelijk wordt afgebouwd, loopt met het zevende implementatiejaar ten einde.

Het experiment blijft echter van kracht voor de opleiding verpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs dat door scholen voor voltijds secundair onderwijs wordt georganiseerd. Deze opleiding wordt immers niet gevat door de gemoderniseerde structuur van het secundair onderwijs.

Artikel 32 tot en met 36

In afwachting van de modernisering van het voltijds gewoon secundair onderwijs gold aanvankelijk een programmatiestop die enkele jaren terug werd stopgezet en vervangen door stringente programmatiemogelijkheden. Dit betekent dat er nog talloze opleidingen niet programmeerbaar zijn. Het is logisch dat een geactualiseerd opleidingsaanbod wél programmeerbaar is, mits een zekere sturing door de overheid. Die sturing vertolkt zich in volgende maatregelen:

- het aanbod van een niche basisoptie of structuuronderdeel is per definitie altijd aan voorwaarden of beperkingen verbonden;
- de programmatie van structuuronderdelen door een domeinschool of om domeinschool te worden, is vrij (wat als een incentive voor domeinscholen moet worden beschouwd);
- de programmatie van domeinoverschrijdende studierichtingen binnen de finaliteit doorstroom is vrij voor domeinscholen of campusscholen;
- de programmaties binnen de eerste graad zijn vrij;
- alle overige programmaties behoeven een goedkeuring door de Vlaamse Regering, na advies van diverse instanties en op basis van een reeks strikte criteria: vraag en aanbod, waarborgen van vrije keuze en studiecontinuïteit voor leerlingen en, afhankelijk van het geval, samenwerking met de bedrijfswereld en infrastructuurvoorzieningen spelen in de programmatie een cruciale rol. Ook de afspraken die met andere lokale onderwijsinrichters zoals VDAB, Syntra, secundair volwassenenonderwijs, ... , zijn van belang.

De programmatieregels zijn van toepassing op structuuronderdelen. Aangezien 'pakketten' in het tweede leerjaar A en het tweede leerjaar B geen structuuronderdelen zijn, worden ze niet gevat door deze programmatieregels.

Artikel 37

In tegenstelling tot de programmatienormen voor de overige structuuronderdelen, blijven die voor het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers ongewijzigd. Het onthaaljaar wordt niet gevat door de modernisering van het secundair onderwijs.

Artikel 39

De techniek van overheveling van de eerste graad of van een of meer studiegebieden tussen scholen valt weg. Overheveling werd destijds gelanceerd om het studieaanbod van scholen te rationaliseren en optimaliseren. De nieuwe set programmatie-regels die ingevoerd wordt, biedt voldoende opportuniteiten om dezelfde doelstellingen te bereiken. Daarenboven valt op termijn het ordeningsprincipe "studiegebied" weg, waardoor automatisch het begrip "overheveling" uitgehold wordt.

Artikel 41

De codex laat toe dat de overheid optreedt ten aanzien van scholen die manifest veel urenleraar afwenden van de B-stroom en het beroepssecundair onderwijs. Deze bepaling wordt geactualiseerd op 1 september van het tweede implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur in functie van de nieuwe structuurterminologie.

Artikel 42 tot en met 44

Met betrekking tot de bepalingen die de specifieke omkadering regelen van het varend personeel in maritieme scholen, wordt de benaming op 1 september van het vijfde implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur van de betrokken opleiding omgezet naar de nieuwe benaming uit de matrix.

Artikel 45

Het betreft een technische aanpassing. Alle opleidingen van het derde leerjaar van de derde graad worden vanaf 1 september van het zevende implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur geduid door de term "Se-n-Se".

Artikel 46 tot en met 50 en artikel 54

In opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs wordt een "samenhangend geheel van opleidingen" als constructie vanaf 1 september van het derde implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur opgeheven omdat het niet compatibel is met de matrix secundair onderwijs. De matrix is gebaseerd op het principe dat elk structuuronderdeel op zich staat en dus geen combinatie van opleidingen die een groter geheel vormen toelaat.

Artikel 51

De codex wordt aangepast aan de reële situatie dat in de integratiefase van opleidingsvorm 3 het aantal lessen per week 38 bedraagt. De facultatieve integratiefase omvat een alternerende beroepsopleiding waarin vorming op school en werkervaring in een bedrijf worden gecombineerd.

Artikel 52 en 53

Naar analogie met wat hoger voor het gewoon secundair onderwijs is vermeld, wordt het opleidingsaanbod van opleidingsvorm 3 gemoderniseerd en geïntegreerd in de matrix vanaf 1 september van het derde implementatiejaar van de gemoderniseerde structuur. Vermits het om beroepsopleidingen gaat, gebeurt plaatsing in de matrix binnen de finaliteit arbeidsmarkt. Ook deze opleidingen zullen in de toekomst aan een periodieke screening worden onderworpen en flexibele aanbodactualisatie blijft mogelijk.

De opleidingen van de kwalificatiefase en de integratiefase van het buitengewoon secundair onderwijs worden ook gekoppeld aan erkende beroepskwalificaties, deelkwalificaties of - in het geval de ontwikkelingsdoelen van die opleidingen overeenkomen met de eindtermen voor de tweede graad van de finaliteit arbeidsmarkt - aan een onderwijskwalificatie niveau 2.

Artikel 56

De structuur en organisatie van opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs is identiek aan die van het voltijds gewoon secundair onderwijs. Uitzondering hierop vormt het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers dat in deze opleidingsvorm niet voorkomt.

Artikel 57

Dit artikel bepaalt dat het decreet in werking treedt vanaf 1 september 2018.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS